

EDUSKUNNAN VASTAUS 174/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi öljysuojarahastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys laiksi öljysuojarahastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 119/2004 vp) täydentämisestä

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi öljysuojarahastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 119/2004 vp) ja esityksensä edellä mainitun hallituksen esityksen (HE 141/2004 vp) täydentämisestä.

Valiokuntakäsittely

Ympäristövaliokunta on antanut asioista yhteisen mietinnön (YmVM 16/2004 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huolehtii öljysuojarahaston toimintakyvyn turvaamisesta kaikissa olosuhteissa tarvittaessa talousarvioratkaisuin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

öljysuojarahastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Öljysuojarahaston tarkoitus

Öljysuojarahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka on ympäristöministeriön hoidossa.

Öljysuojarahastosta maksetaan korvauksia öljyvahingoista ja niiden torjumisesta sekä ympäristön ennallistamisesta aiheutuneista kustannuksista siten kuin jäljempänä säädetään. Lisäksi rahastosta maksetaan korvauksia ja myönnetään avustuksia torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneisiin kustannuksiin.

2 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tämän lain nojalla öljysuojarahastosta myönnettäviin harkinnanvaraisiin korvauksiin ja avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei tästä laista muuta johdu. Öljysuojarahasto toimii kyseisessä laissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Valtionavustuslain 4—6 lukua sovelletaan soveltuvin osin myös niihin öljysuojarahastosta maksettaviin korvauksiin, joiden saamiseen korvauksen hakijalla on tämän lain mukaan oikeus.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *öljyllä*

a) raakaöljyä ja siitä saatuja öljytuotteita;

b) öljypitoista seosta;

c) jäteöljyä; sekä

d) öljyistä jätettä;

2) *öljysuojamaksullisella öljyllä* tullitariffin nimikkeisiin 27.07, 27.09 ja 27.10 kuuluvia nestemäisiä tuotteita.

4 §

Öljysuojarahaston hallitus ja henkilöstö

Öljysuojarahastolla on hallitus, jonka valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ja valtion palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Hallituksessa tulee olla edustettuina öljyvahinkojen torjunnan kannalta keskeiset valtion viranomaiset, kunnat, öljyala sekä ympäristönsuojelujärjestöt. Hallituksella voi olla asioiden valmistelua ja käsittelyä varten työjaosto.

Hallituksen ja sen työjaoston tarkemmasta kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Öljysuojamaksu

5 §

Öljysuojamaksun suuruus

Öljysuojarahastoon peritään maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljysuojamaksullisesta öljystä öljysuojamaksua 0,50 euroa jokaiselta täydeltä tonnilta. Maksu peritään kaksinkertaisena, jos öljy kuljetetaan säiliöaluksella, jota ei ole varustettu koko lastisäiliöosan alueelta kaksoispohjalla. Jos on epäselvyyttä siitä, onko öljysuojamaksu perittävä korotettuna, tulliviranomaisen on hankittava ennen asian ratkaisemista lausunto asianomaiselta merenkulkupiiriltä. Merenkululaitos antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset siitä, milloin säiliöaluksella on katsottava olevan kaksoispohja.

6 §

Maksuvelvolliset

Euroopan yhteisön jäsenvaltiosta Suomeen tuotavasta tai Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa.

Euroopan yhteisön ulkopuolelta Suomeen tuotavasta tai Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka osoittaa öljylle tulliselvitysmuodon.

7 §

Maksun kantaminen

Öljysuojamaksun kantamisesta ja valvonnasta vastaa tullilaitos. Tullihallitus voi antaa tarkempia määräyksiä menettelystä öljysuojamaksua kannettaessa.

Maksu määräytyy 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, kun öljy on vastaanotettu. Maksun määräämisestä, suorittamisesta, muutoksenhausta ja muutoinkin on soveltuvin osin voimassa, mitä valmistevoituslaissa

(1469/1994) säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.

Maksu määräytyy 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, jolloin öljylle on osoitettu ensimmäisen kerran tulliselvitysmuoto. Maksun määrittämisestä, suorittamisesta, muutoksenhausta ja muutoinkin on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tullilaissa (1466/1994) säädetään.

8 §

Pääomaraajat

Öljysuojamaksun periminen lopetetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden lopussa, jona öljysuojarahaston pääoma on noussut 10 miljoonaan euroon. Periminen aloitetaan uudelleen sitä seuraavan kalenterikuukauden päätyttyä, jona rahaston pääoma on pienentynyt alle 5 miljoonan euron.

Ympäristöministeriön on viipymättä ilmoitettava Tullihallitukselle, jos rahaston pääomassa tapahtuu 1 momentissa tarkoitettu muutos.

9 §

Maksua koskevien tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä valmisteverotuslaissa tai tullilaissa säädetään salassapitovelvollisuudesta, tulliviranomainen voi antaa ympäristöministeriölle ja öljysuojarahaston hallitukselle näille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä öljysuojamaksua koskevia tietoja.

3 luku

Korvaukset ja avustukset

10 §

Korvaus öljyvahingosta sekä torjunta- ja ennallistamiskustannuksista

Öljysuojarahastosta maksetaan korvaus öljyvahingosta kärsimään joutuneelle sekä korvataan öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille ja

muille torjuntaan ja ympäristön ennallistamiseen osallistuneille torjunnasta ja öljyn pilaa-man ympäristön ennallistamisesta aiheutuneet kustannukset, jos korvauksen hakija esittää selvityksen siitä, että:

1) korvausta ei ole täysimääräisesti saatu perityksi siltä, joka on muun lain mukaan velvollinen maksamaan korvauksen vahingosta (*korvausvelvollinen*), ja korvausta ei saada korvausvelvollisen vastuuvakuutuksesta; tai

2) korvausvelvollista ei ole saatu selvitettyksi.

Mitä tässä pykälässä säädetään, koskee myös Ahvenanmaan maakunnan alueella tapahtunutta öljyvahinkoa.

11 §

Ennakkokorvaus

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää ennakkokorvausta 10 §:ssä tarkoitetuista vahingoista sekä torjunta- ja ennallistamiskustannuksista ilman pykälässä tarkoitettua selvityksen esittämistäkin, jos selvitystä ei vahingon tai kustannusten suuruuden taikka vastuukysymysten epäselvyyden vuoksi voida kohtuudella edellyttää.

Ennakkokorvauksen maksamiseksi hakijan on esitettävä selvitys öljyvahingosta ja sen syistä sekä syistä, joiden perusteella 10 §:ssä tarkoitettu perintään tai korvausvelvollisen selvittämiseen ei ole ryhdytty. Lopullinen korvaus myönnetään sen jälkeen, kun hakija on esittänyt selvityksen aiheutuneista lopullisista kustannuksista.

12 §

Korvattava vahinko

Öljyvahingosta kärsimään joutuneelle maksettava korvaus määrätään soveltaen tapauksesta riippuen joko ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia (737/1994) tai merilain (674/1994) 10 lukua. Vahinkoa kärsineelle ei kuitenkaan makseta ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua etukäteiskorvausta eikä öljysuojarahastolla ole mainitun lain 10 §:ssä tarkoitettua lunastamisvelvollisuutta.

13 §

Torjunta- ja ennallistamiskustannukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettuja korvauksen saantiin oikeuttavia öljyvahingon torjunta- ja ennallistamiskustannuksia ovat:

1) kustannukset niistä tarpeellisista toimenpiteistä, joihin joku on ryhtynyt itseään koskevan öljyvahingon uhan torjumiseksi;

2) aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979) tai maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain (378/1974) mukaisesti suoritetuista torjuntatoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja vahingot;

3) öljyn pilaaman ympäristön ennalleen palauttamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset; sekä

4) kustannukset niistä selvityksistä, jotka ovat olleet välttämättömiä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen torjuntatoimenpiteiden tai ennallistamisen suorittamiseksi.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina torjuntakustannuksina pidetään torjuntatoimiin tilapäisesti otettujen henkilöiden ja vakinaisen torjuntahenkilöstön palkkoja, torjuntatyössä tarpeellisten tarvikkeiden hankinta-, käyttö- ja kuljetuskustannuksia ja muita vastaavia torjunnasta aiheutuneita ylimääräisiä kustannuksia sekä torjuntatyössä kulutettujen tai turmeltuneiden tarvikkeiden, laitteiden, varusteiden ja muiden vastaavien käyttöesineiden arvoa tai arvon vähennystä.

14 §

Korvauksen saajaa koskeva rajoitus

Edellä 12 ja 13 §:ssä tarkoitettua korvausta ei suoriteta korvausvelvolliselle eikä sille, jonka hallussa vahingon tai sen vaaran aiheuttanut öljy on vahinkohetkellä ollut taikka jonka toimeksiannosta öljyä on vahingon sattuessa kuljetettu.

15 §

Harkinnanvarainen korvaus öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta

Öljysuojarahastosta voidaan korvata kokonaan tai osittain kustannukset, jotka aiheutuvat tai ovat aiheutuneet öljyn pilaaman maaperän tai pohjaveden puhdistamisesta, puhdistamistarpeen selvittämisestä ja puhdistustöiden suunnittelusta.

Korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai tavoiteta taikka tämä ei kykene vastaamaan puhdistamisen kustannuksista eikä pilaantuneen alueen haltijaa voida kohtuudella velvoittaa puhdistamaan aluetta.

Korvausta koskevaan hakemukseen on liitettävä kiinteistön omistajan kirjallinen vakuutus siitä, että hän sitoutuu palauttamaan öljysuojarahastolle rahaston niin vaatiessa pilaantuneen maa-alueen puhdistamiskustannuksiin myönnetyn korvauksen korkoineen, jos kiinteistö myydään kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun puhdistaminen on suoritettu.

16 §

Takautumisoikeus

Öljysuojarahastosta korvausta saaneen oikeus saada korvausta korvausvelvolliselta siirtyy öljysuojarahastolle siltä osin kuin korvausta on maksettu. Erityisestä syystä on öljysuojarahaston hallituksella oikeus jättää korvaus kokonaan tai osittain perimättä takaisin rahastoon.

17 §

Korvaus torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta

Öljysuojarahastosta korvataan alueen pelastustoimelle aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa tai maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumises-

ta annetussa laissa tarkoitetun vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti:

1) torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneet kustannukset; kustannuksiltaan 85 000 euroa ylittävän yksittäisen kalustohankinnan korvaamisen edellytyksenä on, että öljysuojarahaston hallitus on etukäteen hyväksynyt kyseisen hankinnan;

2) torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset.

Jos öljyvahinkojen torjuntakalustoa ei ole vahvistetun torjuntasuunnitelman mukaan tarkoitettu käytettäväksi yksinomaan öljyvahinkojen torjuntaan, korvataan kaluston hankinta- ja käyttökustannukset vain siltä osin, mikä on torjuntasuunnitelman mukaan öljyvahinkojen torjunnan osuus kyseisen kaluston käytöstä. Öljysuojarahastosta voidaan kuitenkin korvata öljyvahinkojen torjunnan käyttästä suurempi osuus hankintakustannuksista, jos se on perusteltua riittävän torjuntavalmiuden saavuttamiseksi.

Öljysuojarahastosta voidaan rahaston varojen käyttösuunnitelman puitteissa myöntää enakkoon korvausta torjuntavalmiuden ylläpidosta kalenterivuoden aikana aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Lopullinen korvaus myönnetään sen jälkeen, kun on esitetty selvitys aiheutuneista lopullisista kustannuksista.

18 §

Harkinnanvarainen korvaus torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta

Öljysuojarahastosta voidaan korvata valtiolle aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa tarkoitettuja alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia.

Öljysuojarahastosta voidaan lisäksi korvata Ahvenanmaan maakunnalle alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia.

19 §

Harkinnanvaraiset avustukset

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää avustuksia:

1) alueen pelastustoimelle tai kunnalle öljyn-torjuntakaluston säilyttämiseen tarkoitettun varaston rakentamiseen tai vuokraamiseen;

2) aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettulle sataman, laitoksen tai telakan omistajalle öljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimiseen;

3) muuhun öljyvahinkojen torjunnan tai torjuntavalmiuden ylläpidon kannalta tarpeelliseen toimintaan.

20 §

Korvauksen ja avustuksen hakeminen

Tässä laissa tarkoitetun korvauksen ja avustuksen myöntämistä koskevasta hakemuksesta ja hakemuksen käsittelemiseksi vaadittavista selvityksistä sekä muusta hakemusmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Korvauksesta ja avustuksesta päättäminen

Öljysuojarahastosta maksettavista korvauksista ja avustuksista päättää rahaston hallitus. Hallitus voi siirtää enintään 10 000 euron määräisestä korvauksesta päättämisen työjaostolle.

Asioiden käsittelystä hallituksessa ja työjaostossa sekä niiden päätösvaltaisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Öljysuojarahaston hallinto

22 §

Hallituksen tehtävät

Öljysuojarahaston hallituksen tehtävänä on päättää rahaston toiminnan ja talouden kannalta

merkityksellisistä ja laajakantoisista asioista sekä huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hallituksen tehtävistä rahaston hallinnossa.

Hallituksen ja rahaston henkilöstön palkkaus- ja muut hallintomenot suoritetaan öljysuojarahastosta.

23 §

Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös

Öljysuojarahaston kirjanpitoon, maksuliikkeeseen, muuhun laskentatoimeen ja tilinpäätökseen sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säädöksiä.

Ympäristöministeriö hoitaa rahaston kirjanpidon ja vahvistaa rahaston tilinpäätöksen vuosittain huhtikuun loppuun mennessä sekä päättää toimenpiteistä, joihin tilinpäätös antaa aihetta.

24 §

Tilintarkastus

Valtiontalouden tarkastusvirasto suorittaa vuosittain öljysuojarahaston tilintarkastuksen.

Tilintarkastajien on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajien on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus, jossa on erityisesti lausuttava:

1) siitä, onko tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

2) siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta ja tuloksellisuudesta sekä sen taloudellisesta asemasta;

3) siitä, onko rahaston hallintoa ja toimintaa hoidettu sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

4) tilinpäätöksen vahvistamisesta; sekä

5) rahaston tuloksen käsittelystä rahaston hallituksen ehdottamalla tavalla; kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajien on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen sekä lausutaan siitä, onko tilin-

päätös laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti.

Jos tilintarkastaja kesken tilikauden havaitsee merkittävää huomauttamista rahaston hallinnosta ja taloudesta, on asiasta viipymättä ilmoitettava rahaston hallitukselle ja ympäristöministeriölle.

Rahaston hallitus ja henkilöstö ovat velvolliset avustamaan tarvittaessa tilintarkastajaa tarkastuksen suorittamisessa.

5 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Varojen siirto valtion talousarviosta

Jos öljysuojarahaston varat eivät riitä sellaisten rahastosta maksettavien korvausten suorittamiseen, joihin korvauksen saajalla on oikeus, voidaan tarvittavat varat siirtää valtion talousarviosta öljysuojarahastoon. Kun rahastoon on kertynyt riittävästi varoja, tuloutetaan valtiolta saadut varat takaisin valtion talousarvioon.

Ympäristöministeriön tulee tehdä esitys varojen siirtämiseksi valtion talousarviosta öljysuojarahastoon, jos siihen on 1 momentin nojalla tarvetta. Ministeriö huolehtii myös valtiolta saatujen varojen tulouttamisesta takaisin valtion talousarvioon.

Osa öljyjätämaksusta kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastoon siten kuin öljyjätämaksusta annetun lain (894/1986) 7 §:ssä tarkemmin säädetään.

26 §

Katselmuslautakunta

Alueellisen ympäristökeskuksen tulee asettaa sattuneen öljyvahingon korvauskysymysten ja muuta valmistavaa selvittelyä varten katselmuslautakunta, jos vahinkojen tai torjuntakustannusten voidaan arvioida nousevan yli 20 000 euron ja vahingon selvittäminen sitä edellyttää. Katselmuslautakunta on asetettava myös, jos öljy-

öljysuojarahaston hallitus sitä pyytää. Katselmuslautakunnan kustannukset suoritetaan öljysuojarahastosta.

Katselmuslautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

27 §

Muutoksenhaku

Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

28 §

Virkavastuu ja yleishallintoa koskevien säännösten soveltaminen

Öljysuojarahaston hallituksen puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen sovelletaan heidän hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Öljysuojarahaston ja sen hallituksen toimintaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

29 §

Rangaistussäännös

Rangaistus öljysuojamaksun lainvastaisesta välttämisestä ja sen yrittämisestä säädetään rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—3 §:ssä.

30 §

Tarkemmat täytäntöönpanosäännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2000.

Tällä lailla kumotaan öljysuojarahastosta 24 päivänä toukokuuta 1974 annettu laki (379/1974) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

32 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn korvaukseen noudatetaan myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä.

Jos korvaushakemuksen käsittely on kesken tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan käsitteilyyn hakemuksen vireilletuloajankohtana voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa asetettu öljysuojarahaston johtokunta jatkaa toimikautensa loppuun 4 §:ssä tarkoitettuna öljysuojarahaston hallituksena.

Laki

maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta 24 päivänä toukokuuta 1974 annetun lain (378/1974) 1 a §, 5 §:n 4 momentti, 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 90/1983, 5 §:n 4 momentti laissa 936/2001 sekä 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti laissa 740/1985, sekä

muutetaan 2 §:n 4 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1—3 momentti, 6 §:n 1 momentti sekä 8 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 4 momentti, 5 §:n 1—3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti laissa 694/2000, seuraavasti:

2 §

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä pelastuslaissa (468/2003) säädetään alueen pelastustoimesta, niiden yhteistoiminnasta, pelastustoimen valmiudesta ja pelastustoiminnasta.

3 §

Joka huomaa tai saa tietää öljyvahingon tapahtuneen, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä hätäkeskukselle sekä mahdollisuuksien mukaan sille, jonka hallussa tai hoidossa öljy on.

4 §

Se, jonka hallussa tai hoidossa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on, on velvollinen ryhtymään sellaisiin torjuntatoimiin, joita häneltä olosuhteisiin nähden voidaan kohtuudella vaatia, sekä viipymättä ilmoittamaan vahingosta tai sen uhasta hätäkeskukselle.

5 §

Tässä laissa tarkoitettujen öljyvahinkojen torjunnan ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo torjunnan yleistä järjestämistä ja kehittämistä. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo öljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa itse osallistuu torjuntaan.

Alueen pelastustoimen on huolehdittava alueellaan öljyvahinkojen torjunnasta. Alueen pelastustoimi voi sopia torjunnan järjestämistä yhteistoiminnassa 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen öljyn varastojien kanssa. Alueen pelastustoimella on oltava öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jonka sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa vahingon jälkitorjunnasta. Edellä 2 momentissa tarkoitetussa öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa on oltava tiedot jälkitorjuntaan osallistuvista kunnan viranomaisista ja laitoksista.

6 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat alueellinen ympäristökeskus, pelastustoimen alueen pelastusviranomainen ja torjuntatyötä johtava pelastustoiminnan johtaja.

8 §

Jos öljyvahinko tai sen leviämisen vaara on niin suuri, että öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten käytössä oleva henkilöstö tai kalusto ei riitä vahingon tehokkaaseen torjumiseen tai ehkäisyyn, on torjuntaviranomaisilla oikeus määrätä sen, jolla on torjuntakalustoa tai -tarvikkei-

ta taikka niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä, asettamaan nämä torjuntaviranomaisten käyttöön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2006.

Alueen pelastustoimen on laadittava toimialuettaan koskeva öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä.

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 16 §:n 4 momentti, 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 4 momentti laissa 933/2003 sekä 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 2 momentti laissa 739/1985, sekä

muutetaan 12 §, 13 §:n 4 kohta, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 19 § ja 27 b §:n 3—5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 § laeissa 489/2000 ja 935/2001, 13 §:n 4 kohta laissa 204/1987, 15 § ja 27 b §:n 3—5 momentti mainituissa laissa 489/2000, 18 §:n 1 momentti mainituissa laissa 739/1985 sekä 19 § mainituissa laeissa 204/1987 ja 489/2000 sekä laissa / , seuraavasti:

12 §

Aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen (*alusöljyvahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on öljyvahinkojen torjunnan yleinen järjestäminen ja kehittäminen. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan.

Alueen pelastustoimen on huolehdittava alueellaan alusöljyvahinkojen torjunnasta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Alueen pelastustoimi voi sopia alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä yhteistoiminnassa 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistajan kanssa. Alueen pelastustoimella on oltava alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jolle se paikallisiin oloihin nähden ole ilmeisen tarpeeton. Torjuntasuunnitelma on saatettava

alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi. Suunnitelman sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa vahingon jälkitorjunnasta. Edellä 2 momentissa tarkoitettussa alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa on oltava tiedot jälkitorjuntaan osallistuvista kunnan viranomaisista ja laitoksista.

13 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat:

4) pelastustoimen alueen pelastusviranomaisen ja alusöljyvahinkojen torjuntatyön johtajana toimiva pelastustoiminnan johtaja.

15 §

Jos katsotaan tarpeelliseksi sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita 14 §:ssä mainittuihin kohteisiin enemmän kuin sataman, laitoksen tai telakan omistaja kohtuudella voidaan velvoittaa hankkimaan, taikka sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita muihin kuin edellä mainittuihin kohteisiin, Suomen ympäristökeskus suorittaa hankinnan valtion puolesta.

Suomen ympäristökeskus voi luovuttaa hankitun torjuntakaluston ja -tarvikkeet alueellisen ympäristökeskuksen, Varustamoliikelaitoksen, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai muun valtion viranomaisen omistukseen tai hallintaan, taikka alueen pelastustoimen tai 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan hallintaan. Tämä on velvollinen huolehtimaan torjuntakaluston ja -tarvikkeiden säilyttämisestä, huollosta sekä siitä, että niitä voidaan tarvittaessa viivytyksettä käyttää öljyvahinkojen torjuntaan.

18 §

Jos öljyä on päässyt aluksesta veteen tai öljyvuodon vaara aluksen karilleajon tai konevian taikka muun merivahingon takia on uhkaamassa, aluksen päällikön tai, jos kysymys on 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan alueesta, tämän omistajan tulee ilmoittaa öljyvahingosta tai sen uhasta välittömästi asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle tai hätäkeskukselle sekä ryhtyä sellaisiin välittömiin torjuntatoimiin, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Suomen ympäristökeskus voi lisäksi ottaa vas-

tuulleen torjunnan suorittamisen ja asettaa torjuntatyön johtajan, jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, useiden alueen pelastustoimien alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei alueen pelastustointa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä tai jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään taikka siihen muuten on erityistä syytä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Suomen ympäristökeskus asettaa torjuntatyön johtajan käyttöön tarpeellisen henkilöstön, kaluston ja tarvikkeet. Näissä tapauksissa alueen pelastustoimi ja 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistaja ovat velvollisia alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatyön johtajan käytettäväksi.

Alueellinen ympäristökeskus osallistuu tarvittaessa alusöljyvahingon torjuntaan.

27 b §

Alueen pelastustoimi on velvollinen antamaan pyydettyä virka-apua aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaiselle. Jos vahingon torjuminen sitä vaatii, alueen pelastustoimen on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virkaavusta on tehty.

Mitä 13, 15, 18, 19 ja 19 a §:ssä säädetään alusöljyvahinkojen torjunnasta, koskee soveltuvin osin myös aluskemikaalivahinkojen torjuntaa. Alueen pelastustoimi on velvollinen alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatyön johtajan käytettäväksi aluskemikaalivahinkojen torjumiseen.

Aluskemikaalivahingon torjumiseksi annettusta avusta ja torjunnasta aiheutuneesta vahingosta maksetaan täysi korvaus valtion varoista. Valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

EV 174/2004 vp — HE 119/2004 vp, HE 141/2004 vp

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä _____ kuuta _____ Alueen pelastustoimen on laadittava toimialuettaan koskeva alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2004
